

ruske sile vseh vrst orožja pri Zbyszicah prekoračile Dunajec. Tako je bilo našim škadronom umikane na cesti Tymowa Jakobkowie odrezano; čez težke gorske poti so morali v temi noči odriniti proti zapadu, da se zjutraj 7. decembra zberu v okolici Piszarowa.

Ker so nemške čete v nočnem napadu v smeri cestnega križišča južno od Wisnicza uporabile skoro vse rezerve in so njihovo desno krilo pri Rajbrotu krili samo še dragonci št. 6 in pa slab pehotni oddelek drugih kavalerijskih polkov, je postal položaj na tem krilu kritičen. Zato so dobile čete, ki so že dospеле v Limanowo, nalog, da čez Mlynno odrinejo na višine južno od Rajbrota, da tam v stiku z dragonci št. 6 krijejo hrbet in krilo nemških čet.

Levo od njih je prodiranje proti Lapanowa dne 6. decembra le malo napredovalo. Jugo-zapadno od tega kraja so naše čete v neprestanem boju prodrle do stradomske nižine; čez Krzeslawice prodirajoče čete so popoldne prekoračile potok in zasedle severno obrežne višine. Z njimi v zvezi stoječa Ljubičićeva skupina je sledila umikajočemu se sovražniku v severozahodni smeri do višine pri Dobeczah.

Dne 5. in 6. decembra vojnemu vodstvu došla naznanila so potrdila, da poteza sovražnik močne sile iz karpatske fronte in jih pomika na vzhodno krilo nadvojvodove armade. Sedaj je šlo zato, da se tu grozeča obkolitev z odposlatvijo novih čet v Tymbark, ki so se mogle vzeti iz bojne fronte severozapadno od Krakova, prepreči. Vrh tega je dobila južno v Karpatih stoječa armada generala pl. Borojevića, ki je že bila s sovražnikom v ostrem stiku, povelje, da 8. decembra izvede splošen napad; na njenem zapadnem krilu, pri Luboteny v popradski dolini, se je pa s pomočjo železnice zbrala nova krepka skupina, ki je bila določena za prodiranje proti Novemu Sandecu.

Podmaršal Roth je po ugodnih uspehih dotedanjih bojov dne 7. decembra odredil zasledovanje sovražnika, da bi se čim preje dosegla cesta Gdów-Bochnia ali da bi se vsaj mogla z artiljerijo obstreljavati. Po dosegi rabe naj bi doslej proti severu prodirajoče levo krilo njegove skupine izvedlo okret proti vzhodu v smeri proti Wisniczu. Deli Ljubičićeve skupine, katerih bojna fronta se je vsled prodiranja armade iz dveh front znatno zččila, so se odpcslali proti Lapanowu in podredili podmaršalu Rothu, da bi mogli poseči v boj, kakor bi zahtevale razmere, bodisi v severni, ali pa v podporo nemških čet v vzhodni smeri.

V noči na 7. december je bilo zopet odbitih več ljutih sovražnikovih sunkov od Lapanowa proti jugu. Dalje proti jugu so naše čete zgodaj zjutraj prekoračile Stradomko. Ko so se prikazale čete, ki so na južnem bregu Rabe brez posebnega odpora prodirale v vzhodni smeri proti sovražniku, ki se je v pripravljenih jarkih znova ustavil, se je moglo pridobiti tal tudi proti severu na obeh straneh Lapanowa ter tako zavarovati odrejeno premikanje čet, ki so po stradomski dolini prodirale čez Lapanow in so imele sedaj severno od ceste v Lipnico poseči v težki boj nemških čet proti močnejšemu sovražniku, in jih kriti.

Med tem je podmaršal Roth popoldne dobil obvestila o položaju v lososinski dolini in v smeri proti Novemu Sandecu, ki so potrjevala dohod 8. ruskega armadnega zbora v ta prostor in se je dalo domnevati, da bo ena divizija tega zbora postavljena proti Kanini, ena pa južno od nje. Naša konjenica, ki je napravila sunek proti Novemu Sandecu, se je morala že prejšnji večer ob mraku čez Stari Sandec umakniti na zapadni breg reke Dunajec. Iz kmalu po poldnevu prestreženega sovražnega povelja se je jasno razvidelo, da se bo sovražnik, ki se je umikal v prostoru med Lapanowom in Rabo in ki je štel približno dve diviziji, ustavil zopet šele vzhodno od potoka Stradomka.

Dejansko so naše čete, prodirajoče severno od Lapanowa proti tej nižinski črti, naletele le še na nezaten upor. Tako so mogle na cesti Lapanow-Lipnica prodirati razmeroma močne čete, da razbremenene Nemce, ki so bili s fronto

obrnjeni proti severu in severovzhodu, v neprestanem težkem boju s sovražnikom.

Še 7. decembra zvečer in ponoči na 8. se je našim četam posrečilo dobiti trdna tla vzhodno od potoka Stradomke. Gališki polki, ki so jih podpirali vrli Tirleci, so zavzeli Glinsko Goro, važno višino na polpoti med Lapanowom in Krolowko; na levi so tvorili stik deželni strelci. Dalje proti severu je 28. pešpolk ponoči prekoračil Stradomko. Četudi so izgubili zvezo s sosednimi kolonami in je bil položaj nejasen, so vendar vdrli v veliki gozdni kompleks vzhodno od potoka, vrgli sovražnika z bajonetom iz njegovih utrd, vjeli 300 sovražnikov, uplenili 3 strojne puške in dosegli določeni jim cilj, neko višino severno od Glinske Gore. Še dalje dol ob potoku po cesti, ki pelje proti vzhodu v Wisnicz, sta prodirala 59. pešpolk in drugi polk tirolskih cesarskih strelcev. V Sobolowu, prvem kraju, ki naj bi bil prost sovražnika, je bila kolona vzhodno od mostu iz neposredne bližine nenadoma napadena z ognjem od treh strani. Ura! je odgovor na ta napad; lovci se obrnejo na eno, 59. polk pa na drugo stran in naskočijo. V dveh urah je kraj estvojen. Lastne izgube niso majhne, a sovražnikove so mnogo večje: mnogo mrtvih, 600 vjetih, 3 strojne puške, več tisoč pušk in zelo veliko vojnega materiala.

Južno od Nemcev, ki so se vzdržali proti vsem ruskim napadom, so tekom 7. decembra domobranske čete čez Mlynne dospеле na višine vzhodno od Rzegocine.

Medtem se je sovražnikovo gibanje v lososinski dolini in v smeri proti Limanowu dalje razvilo. V dolini napadena, z južnih višin ogrožena po več stotnjah s strojnimi puškami, se je morala naša, z enim črnovojniškim bataljonom ojačena kavalerija umakniti iz svoje postojanke med Krosno in Mlyane ter se pomakniti za kaka dva kilometra proti zapadu. Tudi vzhodno od Kanine in Piszarowe stoječa skupina se je, ko je sovražnik na severu obšel, umaknila v pripravljeno, a tedaj še nezadostno preskrbljeno brambno postojanko, kjer je prevzel poveljstvo generalmajor grof Herberstein.

Za 8. december je podmaršal Roth odredil da sile severno od ceste Lapanow-Lipnica nadaljujejo ofenzivo proti prostoru Lipnica-Wisnicz. Nemci so se imeli temu gibanju pridružiti. Južno od njih stoječa doželna bramba naj bi napravila sunek proti Rajbrotu, s črno vojsko znova ojačena skupina v dolini Lososina naj bi kolikor mogoče prodrla proti vzhodu, generalmajor grof Herberstein pa stal pri Limanowu. Po navedeni cesti je imela slediti dunajska deželna bramba kot rezerva.

Izvršujoč te naredbe si je severno krilo Rothove skupine med trdovratnimi boji za višine vzhodno od spodnje Stradomke polagoma pridobilo prostora. Med Rabo in Vislo se je prodiranju pridružila Ljubičićeva skupina, ki je s svojim desnim krilom v bližini Kisaznic dospela do enake višine kakor čete na desnem bregu Rabe. Ob glavni cesti proti Lipnici so naše čete prodrle v strajno branjeno Leszcyno sredi poti iz Lapanowa v Lipnico. Teh čet se

je dotikalo levo nemško krilo, dočim se je desno neodločno vojevalo v gozdu severozapadno od Rajbrota. Domobranstvo, ki mu je bil zaukazan sunek čez Rajbrot, je doseglo višine na vzhodu od imenovanega kraja, a je moralo vsled napredovanja sovražnih čet z jugovzhoda zavzeti svoje prejšnje stališče na višinah južno od Rajbrota s fronto proti vzhodu. Sovražnik je zasedel gozdnato višino Kobylo med Krosno in Rajbrotom, za katero so se pozneje bili hudi boji.

Na obeh straneh Loscinske doline se je bližala 14., proti Limanowu pa 15. pehotna divizija VIII. ruskega zbora.

Naša skupina v dolini Loscinske, ojačena še z enim bataljonom in eno havbiško baterijo, se je morala pri svojem napredovanju proti vzhodu kmalu ustaviti. Nasproti so ji stali en sovražni polk in dve bateriji; razen tega pa smo zapazili tudi severno od Loscinske sovražne sile, ki so se premikale v smeri proti vrhu ceste med Mlynami in Rzegocino.

Ker je tako nastala nevarnost, da bi sovražnik ne prišel bojni skupini v prostoru pri Rzegocini za ledje, se je popoldne skupina v dolini Loscinske znova ojačila z enim bataljonom in dvema baterijama. Tu je prevzel poveljstvo fml. Smekal. Nadalje se je imela rezerva, ki je štela, potem ko je oddala severnemu krilu Rothove skupine potrebnih sil, še 2000 pušk in 9 baterij, podati čez Rzegocino proti omenjenemu cestnemu vrhu, kamor pa je mogla prispeti šele ponoči.

Medtem pa je postal tudi pri Limanowu položaj kritičen. Že prejšnjega dne je bila ena sovražna konjeniška divizija, ki je prodirala na zapadnem bregu Dunajca, dospela v okoliš zapadno od Starega Sandeca. Tej konjenici je bila pot čez Lukawico odprta, pa tudi pot čez Zabrzez je tje kaj odposlani oddelek očitno nezadostno varoval. Dne 8. decembra ob jutranji zori je prišla stotinja sovražnikove prednje straže, dopoldne pa neznana množina sovražnih sil na prostor pri Piszarowu. Kmalu popoldne sta dospela dva ruska bataljona, ki jima je sledil en polk kozakov, čez Kanino naprej; proti 4. uri popoldne se je pričel ob cesti in čez višine južnovzhodno od Limanowe sovražni napad, ki ga je podpiral topniški ogenj s strani severozapadno od Kanine. Temu napadu se naše ne dovolj močne črnovojniške sile niso mogle ustavljati. Umaknile so se po cesti proti Limanowu; ko so pa nastopile tudi rezerve, se je posrečilo boj zopet upostaviti.

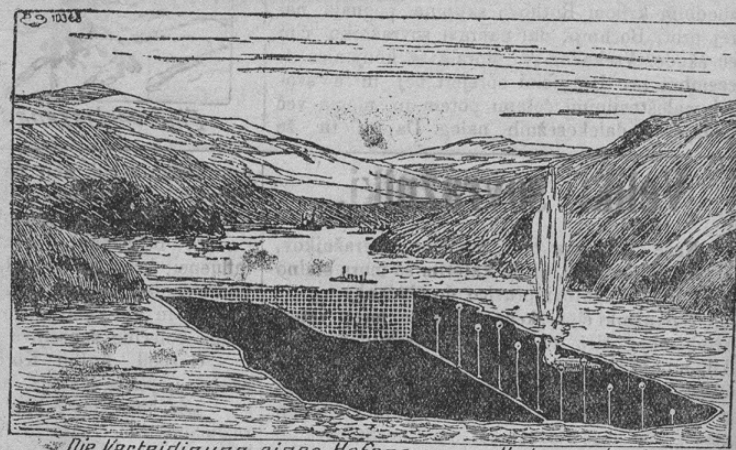
Ta kriza na južnem krilu nadvojvodove armade je zahtevala obsežnih odredb, ki so pripravile novo stopnjo v razvoju bitke.

Zdi se nam potrebno, da tukaj razložimo splošni položaj, kakor ga je moglo armadno vodstvo dne 8. decembra zvečer pregledati.

Borojevičeva armada je ta dan pričela z ukazanim ji napadom ter se razprostrla proti severu. Zlasti se je začelo obkoljevanje ruskih sil, ki so se bile nahajale pri Bartfi, z juga in pa po že omenjeni, pri Lubotényju zbrani skupini z zapada; sovražnik pa se je bil nevarnosti še

Boji na morju.

V tej svetovni vojni so se zlasti tudi nemški in avstrogrski podmorski čolni (Unterseeboote) odlikovali, ki so napravili sovražnikom že velikansko škodo. Pa tudi za pristanišča so podmorski čolni prav nevarni. Zato napravljajo se v vojnih pristaniščih gotove varstvene naprave, ki preprečijo napade teh podmorskih čolnov. Naša slika kaže take pristaniške napade.

Die Verteidigung eines Hafens gegen Unterseeboote.